

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВОДНОГО ТУРИЗМУ ЯК ВИДУ ДОЗВІЛЛЯ ТА ВІДПОЧИНКУ

**Бакало Надія Віталіївна,
к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних
відносин та туризму
Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка»
bakalo1605@gmail.com**

**Маховка Вікторія Михайлівна,
к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних
відносин та туризму
Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка»
mahovkavika@ukr.net**

Сучасний швидкий темп життя, урбанізація міст все більше актуалізує суспільну потребу у спорті, активному дозвіллі, відпочинку та туризмі. Все більше людей надають перевагу в активному відпочинку на природі, рекреації, що обумовлює розвиток таких видів туризму як спортивний, пригодницький, рекреаційний, водний морський, подієвий, пляжний тощо. А пропагування спорту, активного дозвілля та здорового способу життя спонукають розвитку особливо спортивних видів туризму, до яких і відновить зокрема водний. Сьогодні вибір спортивного відпочинку має широкий вибір: від аматорського до професійного, від індивідуального до командного, від дороговартісного до дешевого, від необхідності використання спеціального обладнання до просто застосування певних вмінь та навичок.

Водний туризм – це вид спортивного туризму передбачає пересування туристів водними маршрутами. Безумовно до водного туризму доцільно відносити й інші різновиди туризму, які мають певне відношення до водних ресурсів чи транспортування водними видами транспорту. Тобто, розглядаючи даний вид туризму необхідно брати до уваги не лише відвідування певних водних пам’яток (наприклад, водоспадів, озер, узбережжя морів та океані тощо), а й відпочинок на воді, біля води, на березі, що включає, наприклад, вітрильний спорт, веслування і риболовлю. Безумовно, доцільно розглядати водний туризм

як одну з найбільш динамічно розвиваються галузей спортивного туризму, адже більшість туристів не можуть уявити свої подорожі і відпочинку без води.

Велика кількість туристів щороку надає перевагу подорожам по водним маршрутам (круїзам), або відвідування під час екскурсій певних водних об'єктів, або відпочинок на узбережжі морів, океанів, річок та озер. Враховуючи дані потреби споживачів водний туризм дедалі більше включається до активного відпочинку.

На сьогодні виділяють наступні типи водного туризму: морський, річковий та озерний туризм.

Під морським туризмом необхідно розуміти вид водного туризму, заснований на туристському попиті, пов'язаний із задоволенням туристських потреб в активному і пасивному відпочинку з використанням ресурсного потенціалу морських акваторій, берегових зон (пляжів) і інфраструктури морського узбережжя, що сприяє сталому розвитку територій. Базовим елементом просторової організації туристської дестинації зі спеціалізацією в сфері морського туризму є морська акваторія (включаючи товщу води і дно) дозволяє задовольнити туристські потреби в активному і пасивному відпочинку, і територія в межах прибережної смуги з наявністю природних ресурсів для його організації та об'єктами інфраструктури, що обслуговують його сферу [2].

Відповідно річковий та озерний типи водного туризму передбачають відпочинок з використанням акваторії річок та озер.

З розвитком морського туризму тісно пов'язаний круїзний туризм, який як правило, поділяється на морські та річкові круїзи. Морські круїзи – подорожі замкненим колом із радіальними поїздками з портів до внутрішніх районів країн. Річкові круїзи – подорожі водним транспортом внутрішніми водними артеріями (річками, озерами, каналами) [1].

Термін круїз походить від англ. Cruise, що означає морську подорож, зазвичай – по замкнутому колу. Також круїз доцільно розглядати як туристську поїздку з використанням транспортних засобів (як правило, водних) не тільки для перевезення, але і як засобів розміщення, харчування і обслуговування. У туристській практиці активно реалізується програма круїзів на морських і річкових маршрутах» [6]. На думку А. Бабкіна: «круїз – це мандрівка на водних видах транспорту, що включає берегові екскурсії, огляд визначних пам'яток портових міст, різноманітні розваги на борту морських і річкових лайнерів [1, 5].

На сьогоднішній день, круїзи набули значної популярності як вид водних подорожей морями та річками з відвідування припортових населених пунктів декількох країн. Сама ідея організації морських подорожей за системою круїзу належить американцю Бобу Дікенсону, співробітнику компанії Ford Motors. Саме Б. Дікенс в 50-х роках ХХ століття вперше розробив концепцію круїзних подорожей та відпочинку, що включала цілий спектр послуг розваг на теплоході.

Круїзи річками виникли задовго до морських подорожей, оскільки мали значно простіший спосіб організації та відрізнялися більшою можливістю огляду берегової лінії та значної кількості стоянок. В перше річковий круїз було організовано у 1843 році Томасом Куком, який запропонував річковий екскурсійний маршрут на човнах по річці Темза (Велика Британія). А приблизно

в той час американська компанія American Express починає реалізовувати регулярні екскурсії на колісному пароплаві «Mississippi» по річці Міссісіпі [4].

Отже, водний туризм також можна розглядати як ряд розважальних заходів, пов'язаних з подорожами, які відбуваються на воді або біля води. Тому водний туризм можна розглядати з позиції організації прибережного відпочинку, а саме як

форму рекреаційного відпочинку, коли туристи використовують човни з ручним приводом, вітрильні яхти і моторні транспортні засоби в якості засобу пересування.

Відповідно водний туризм можна розглядати як складову туристичного продукту для таких видів туризму як:

спортивний туризм (веслування, вітрильний спорт, рибалка і т. д.).

зелений або сільський туризм;

екотуризм, де присутність води крім природи є одним з найважливіших мотивів;

молодіжний туризм за віком, так як водний туризм, як правило, є найкращою формою відпочинку для молоді, а не для дорослих [3].

Проведені дослідження дозволяють дійти висновку, що водний туризм можна розглядати як окремий вид відпочинку чи подорожі, або як складовий елемент туристичного продукту інших видів туризму та є важливою складовою сфери туризму в цілому.

Водний туризм передбачає поїздки в певні місця, щоб взяти участь у заходах на водних об'єктах. Для туристів, які не бажають брати участь у водних заходах, пропонуються туристичні поїздки по водних маршрутах, щоб відвідувати туристичні об'єкти, розташовані поруч з водоймами, такими як озера або океани.

Варто зауважити, певні природні умови в деяких частинах світу ідеально підходять для серфінгу та інших видів водного спорту. Щороку багато туристів відвідують узбережжя гавайських островів, Каліфорнії, Австралії та Океанії для серфінгу. Туристи, які надають перевагу пасивному спортивному відпочинку відвідують змагання серферів, зупиняючись в місцевих закладах розміщення. Відвідують інші осередки розваг та культурного відпочинку. Туристам пропонують послуги пляжного відпочинку, а також розваги з катання на вейбордингу, водних лижах або інших видах спорту на воді.

Хоча водний туризм часто включає в себе активні заняття, деякі туристи відвідують острова і прибережні райони, щоб взяти участь в більш пасивних заняттях, таких як дайвінг або сноркелінг. В рамках подібних турів пропонуються екскурсії по коралових рифів і організують для місцевих гідів керівництво експедиціями, в яких мандрівники можуть плавати з місцевими морськими мешканцями, такими як дельфіни або навіть акули. Водний туризм також може передбачати зосередження туристів на плаванні і сонячних ваннах.

Якщо говорити про такі водні об'єкти як річки чи озера, то їх часто використовують для рафтингу, яхтингу та катамаранінгу, сплавах на каное або каяках.

Отже, водний туризм це відпочинок або подорожі пов'язані з відвідуванням водних об'єктів, або здійснення тих чи інших видів діяльності на воді. Водний

туризм, як правило, підтримується об'єктами та туристичними заходами, пов'язаними з водними розвагами або розвагами, насолоджуючись краєвидами чи активними туристичними атракціонами. В залежності від водного об'єкту або способу пересування по воді виокремлюють велику кількість видів водного туризму.

Список літератури:

1. Александрова А.Ю. Международный туризм. М.: Аспект Пресс, 2001. 461 с.
2. Деркачева Л.Н. Морской туризм в Приморском крае: состояние и направления развития // Вестн. Тихоокеанского гос. ун-та. 2014 № 4. С. 225-234.
3. Електронний ресурс. Режим доступу: https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0051_Turizmus_es_kozlekedes/ch07s02.html. (Дата звернення 20.09.2020 р.).
4. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.tarasportrafting.com/blog/rafting-techniques-and-moves-youll-be-using-rafting>. (Дата звернення 20.09.2020 р.).
5. Корнілова В.В., Корнілова Н.В. Сучасні тенденції розвитку круїзного ринку світу. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 5. С. 20-25.
6. Федоренко А. Пробилися! [каякери і рафтери (водний туризм)]/ Антон Федоренко. // Карпати. Туризм. Відпочинок. 2007. № 12. С. 39-40.